

Bescherming van roofvogels

Focus in dit document is op de provincie Zuid-Holland en het Rijk. In een volgende versie zal dit document verder worden aangevuld met vergelijkbare informatie voor de provincie Noord-Holland.

1. Roofvogels (incl. uilen) zijn jaarrond beschermd

Dan gaat het om de individuele vogels, maar ook jaarrond hun nestplaatsen (incl. nestkasten), rustplaatsen en hun functionele leefomgeving, zie de Lijst beschermde soorten Omgevingswet, in het bijzonder blz. 4 en blz. 10 e.v. Deze is in belangrijke mate gebaseerd op de Europese Habitat-/Vogelrichtlijn.

<https://www.natuurinclusief.nl/wp-content/uploads/Lijst-beschermde-soorten-Ow-NatuurInclusief.pdf>. Of [Lijst jaarrond beschermde nesten](#)

Twee categorieën nestbescherming

In de Lijst beschermde soorten Omgevingswet worden de roofvogels ingedeeld in twee categorieën wat betreft de nestbescherming, a) jaarrond beschermde nesten, en b) jaarrond beschermde nesten als er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen. De meeste roofvogels vallen in de eerste categorie, maar bijv. de torenvalk in de tweede categorie. Dan mag een nestkast alleen worden weggehaald als er in de directe omgeving voldoende nestgelegenheid is, of er een goede staat van instandhouding is (dus als er meerdere broedgevallen zijn in de directe leefomgeving). Ze worden beschouwd als honkvaste broeders met voldoende flexibiliteit.

Voor de provincie Noord-Holland en Zuid-Holland geldt dat de nestplaatsen van de volgende roofvogels- en uilen jaarrond beschermd zijn, maar zie ook onderstaande toelichting:

- Boomvalk	- Oehoe	- Steenuil
- Buizerd	- Ransuil	- Wespandief
- Havik	- Slechtvalk	- Zwarte wouw
- Kerkuil	- Sperwer	

De nestplaatsen van de bosuil, torenvalk en zeearend zijn enkel jaarrond beschermd als er ecologisch zwaarwegende redenen zijn.

Toelichting functioneel leefgebied

Het functionele leefgebied verschilt per soort. Een aantal soorten, zoals buizerd en havik, hergebruiken vaak hetzelfde nest. Met boomvalk en sperwer is het wat lastiger omdat ze in de regel niet hetzelfde nest gebruiken. De boomvalk pakt elk jaar een ander oud kraaiennest en de sperwer bouwt zijn nest meestal binnen 50 meter van de huidige nestplaats. Hierdoor zijn van deze soorten de broedterritoria beschermd en niet zo zeer de nestplaats *an sich* omdat die toch het opvolgende jaar niet gebruikt wordt (uitzondering daargelaten). Voor de buizerd wordt in de regel een verstoringafstand aangehouden van 75 meter in de regelⁱ. Soms is er onvoldoende informatie voor bepalen van functionele leefomgeving (bijv. ransuil). De afstanden voor een functioneel leefgebied zijn niet per wet geregeld, maar wordt vaak ter plekke bepaald door een ecooloog. Voor een druk stadspark is dat anders dan voor een meer natuurlijk bosje in het buitengebied, zie ook eindnoot i.

Zorgplicht

Voor alle vogels, dus ook roofvogels, geldt een wettelijke zorgplichtⁱⁱ. Het belangrijkste element hiervan is, dat er geen verstoring mag plaatsvinden tijdens het broedseizoen. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een omgevingsvergunning is verleend. In de specifieke zorgplicht wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

2. Roofvogels mogen dus niet worden verstoord, tenzij....vergunning

Voor de lijst hierboven geldt dat, als je niet kan voorkomen dat naar aanleiding van de beoogde activiteit de nest- of rustplaats verloren gaat ofwel mogelijk in functionaliteit wordt aangetast, dien je een omgevingsvergunning flora- en fauna activiteit aan te vragen zoals bedoeld in artikel 5.1, twee lid onder g, van de Omgevingswet.

Roofvogels mogen dus niet worden verstoord. Dat betekent dat de functionaliteit van de nestplaatsen en bijbehorend functioneel essentieel leefgebied niet mogen worden aangetast. De wet ziet verstoren bij vogels enkel als de verstoring van wezenlijke invloed is op de (gunstige) staat van instandhouding. Artikel 11.37 lid 3 van het besluit activiteit leefomgeving geeft aan dat het verbod op het opzettelijk storen van vogels, bedoeld in het eerste lid, onder d, niet geldt als het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort. De functionaliteit van de nestplaats, waaronder het essentiële leefgebied valt, dient te allen tijde geborgd te blijven.

Bijvoorbeeld: als een sperwer in een druk stadspark broedt, dan zijn de wandelaars in het park ("de verstoring") wel toegestaan omdat dit de huidige situatie is, maar een festiviteit vlak bij het nest in het broedseizoen weer niet. Voor heel veel onderhoudswerkzaamheden, bijv. wegzagen van dode takken in een park voor de veiligheid van de wandelaars, zijn er gedragscodes (vaak per organisatie) opgesteld, wat wel en niet mag in relatie tot flora en fauna. Een overzicht van de gedragscodes is te vinden op: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/buiten-werken/overzicht-gedragscodes>

Voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor een windpark wordt getoetst of de verwachte sterfte voor roofvogels onder de 1%- mortaliteitsnorm ligt. De 1% mortaliteitsnorm houdt 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte in.

Als de gunstige staat van instandhouding door activiteiten of werkzaamheden dreigt te worden aangetast, kan een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit worden aangevraagd via het Omgevingsloket: [Home - Omgevingsloket](#).

De Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) is het bevoegd gezag in de provincie Zuid-Holland op het gebied van flora- en fauna- activiteiten ⁱⁱⁱ).

Voor meer informatie zie: <https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/>.

Daarnaast kan het Rijk, i.c. het Ministerie van LNV, vergunningen afgeven voor specifieke terreinen en activiteiten (bijv. spoorwegen, rijkswegen en provinciale wegen e.d.)^{iv}.

Een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit kan worden verleend, als het belang van de activiteit echt groter is dan het belang van de vogels (artikel 8.74j Bkl --> belangen vogels in Besluit Kwaliteit Leefomgeving^v). Het willen bouwen van een huis op een perceel grond, als daarop een schuur is met een nestkast van een kerkuil, is een onvoldoende groot belang. Dit wringt omdat grondeigenaren met aandacht voor de roofvogels (want een nestkast op hun terrein) door deze vogels gehinderd/gestraft worden. Mogelijk komt hierin in de toekomst verandering. Zo geldt voor de provincie Flevoland, voor de kerkuil in het voorbeeld, dat in het geval de kerkuilenkast binnen het erf wordt verplaatst buiten de periode dat er jongen aanwezig zijn onder begeleiding van een deskundige geen omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit benodigd is.

Voor de provincie Zuid-Holland is op de website van de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) een overzicht (lijst) van verleende vergunningen in te zien:

<https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/besluiten/>. Deze informatie is ook in kaartvorm beschikbaar: <https://odh.webgis.nl/nl/workspace/omgevingsdienst-haaglanden/map/soortenbescherming-publiek>.

Dus als je je afvraagt of er een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is aangevraagd of afgegeven voor een bepaalde locatie je deze kaart kan raadplegen. Informatie over een bepaalde aanvraag of situatie kan bij ODH worden verkregen via e-mail naar vergunningen@odh.nl.

Informatie over landelijk verleende vergunningen kan worden gevonden op:

<https://www.officielebekendmakingen.nl/>. Hier zie alleen de kennisgeving en niet het hele besluit. Informatie daarover kan worden verkregen bij de instantie die vergunning heeft verleend, veelal de RVO.

3. Melding doen van verstoring, dode of zieke roofvogels

Melding van een verstoring van roofvogels voor Zuid-Holland kan worden gedaan bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) (geldt voor geheel Zuid-Holland).

Omgevingsdiensten zijn waarschijnlijk ook de beste bron voor welke activiteiten in welke gebieden (gedragcodes) vergunningsplichtig zijn.

Zuid-Holland

<https://www.ozhz.nl/themas/natuur/>

<https://www.ozhz.nl/themas/natuur/natuur-schade-melden/>

tel: 078-7708585

e-mail: toezichtnatuur@ozhz.nl

Noord-Holland

<https://www.odnhn.nl/Menu/Natuur>

Dit wordt nog nader uitgezocht.

Rijk

Melding van een verstoring van roofvogels op specifieke terreinen (bijv. spoorwegen, rijkswegen en provinciale wegen e.d.) moet gedaan worden bij de inspectie van Ministerie van LNV, uitgevoerd door het RVO. Bij de volgende website is een meldingsformulier:

<https://www.rvo.nl/onderwerpen/omgevingswet-natuur/overtreding-melden>

In onze regio lijkt vervolging van roofvogels door schieten of vergiftiging niet zo vaak voor te komen. Vergiftiging is lastig vast te stellen, omdat de symptomen ervan soms lijken op dierziektes als vogelgriep. In geval van een sterk vermoeden van afschot of vergiftiging dient eerst een melding te worden gemaakt bij de omgevingsdiensten, zoals OZHZ.

Bij zieke vogels kan men de Dierenambulance waarschuwen, die brengen de zieke vogels naar een opvang (Haarlem, Leiderdorp, Den Haag, Rotterdam).

Zieke en dode vogels kunnen verder worden gemeld bij Sovon en DWHC (Dutch Wildlife Health Center):

- <https://portal.sovon.nl/dood>

- <https://dwhc.nl/meldingsformulier/>.

Versie 9 januari 2026. Met dank aan Isabeau Schutte (ODH) voor de input.

Voor Noord-Holland wordt de benodigde informatie nog nagezocht en in een nieuwe versie aangevuld.

EINDNOTEN

ⁱ Het rapport ‘verstoring gevoeligheid van vogels’ van 23 december 2008 stelt dat de nestkeuze in de studie van Waardenburg 1976 zo was dat een afstand van tenminste 75 meter wordt aangehouden tot het dichtstbijzijnde pad of weg waarbij met name wandelaars de verstoring hadden. Het rapport verstoring van vogels door recreatie van 31 maart 2022 staat aangegeven dat nestelende buizerds een afstand van tenminste 40-50 meter aanhouden tot wegen en paden. Aangegeven wordt dat buizerd hun kuikens beschermen door diegene die te dicht bij komt aan te vallen, dit kan voorkomen worden om paden rond roofvogelnesten tijdelijk af te sluiten voor publiek binnen een straal van 100 meter (Bijlsma 2008, Sevink & Bijlsma 2013). Buizerd, sperwer en havik kunnen ook profiteren van menselijke aanwezigheid, door het hogere prooiaanbod langs wegen en bij steden. De gedachte hierbij is dat verstoring gevoeligheid verschilt tussen populaties en niet vastligt voor een soort (Krüger 2002, Martínez-Abraín et al. 2008b).

ⁱⁱ Zorgplicht en ongewoon voorval.

In de Omgevingswet zijn algemene zorgplichten opgenomen voor de fysieke leefomgeving. Voor alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebied geldt daarnaast de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving. In het kader van de specifieke zorgplicht dient onder meer rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Ook dient rekening gehouden te worden met het onverwijd melden van een ongewoon voorval als bedoeld in artikel 11.34 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit geldt als er tijdens de uitvoering van flora- en fauna-activiteiten een gebeurtenis plaatsvindt die direct gevolgen heeft voor de natuur. In dat geval dient direct contact opgenomen te worden met Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.

ⁱⁱⁱ Cf. artikel 5.10, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow, artikel 11.24 van het BAL (Besluit activiteiten leefomgeving) en artikel 4.6, eerste lid, aanhef en onder e, van het Omgevingsbesluit.

^{iv} De minister van LNV is bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten in:

- a. een Natura 2000-activiteit van nationaal belang; of
- b. een flora- en fauna-activiteit van nationaal belang. Voorbeelden zijn: een activiteit voor het aanleggen, uitbreiden, inrichten, wijzigen, gebruiken, beheren of onderhouden van:
 - een autoweg, autosnelweg, vaarweg, hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg,
 - een primaire waterkering in beheer bij het Rijk,
 - een militair terrein en een terrein met een militair object.

Zie link naar omgevingsbesluit voor verdere uitzonderingen: https://wetten.overheid.nl/BWBR0041278/2025-08-29/#Hoofdstuk4_Afdeling4.1_Paragraaf4.1.3_Artikel4.12.

^v<https://rechtspraakbestuursrecht.nl/artikel-8-74j-bkl-beoordelingsregels-flora-en-fauna-activiteit-soorten-vogelrichtlijn/>